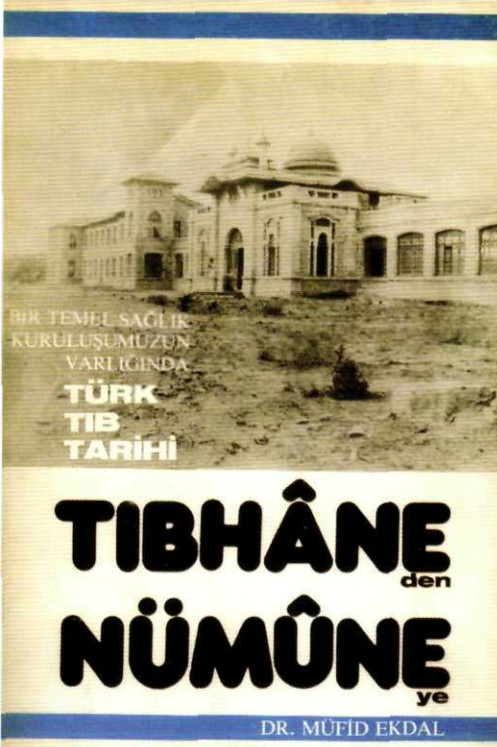


## YAZAR ve DOKTOR

### DR. MÜFİD EKDAL



Önce Feneryolu'nda bahçe içindeki evinin çalışma odasında röportajı yaptım, sonra hem bahçe-de dolaştık hem de fotoğraflarını çektim.

Bahçenin ortasında bir kuyu var. Çiçekler bu kuyudan sulanıyor.

Ailenin 1959 yılında yanan büyük diğer bir ahşap evinden geriye kalan mutfağını Dr. Müfid Ekdal eskiden beri hobisi olan demirci atölyesi olarak kullanıyor. Bahçenin alt kısmındaki serada renk renk çiçekler var. Hava tam olarak ısınınca bu saksılar bahçe-deki yerlerine konacak. Seranın yanında Tecer ve Divane isimli iki iri Kangal köpeğinin kulübesi görülüyor.

Bahçenin diğer kısımlarında saksılar, sazlar, aloeveralar, Dr. Müfid Ekdal'ın çocukken diktiği ve birkaç sene evvel kurduğu için kesilen çam ağacının toprağa uzanmış gövdesi, yine Doktorun kendi imalatı olan demir masalar, evinin pencerelerine yerleştirilen demir parmaklıklar sizi İstanbul'un yaşanmış ama artık çok az yerinde yaşanabilen bir atmosferine taşıyor.

Bu röportajın içinde beni en çok etkileyen şey Dr. Müfid Ekdal'ın doğup büyüdüğü evin halen doğduğu odasında yatmasıdır. Sanırım bu şans pek az kişiye nasip olmuştur.



Dr. Müfid Ekdal

1918 yılında İstanbul'da doğdu. Kızıltoprak 6. İlkokulu'nda, Kadıköy ve Haydarpaşa Liselerinde eğitim gördü. 1942 yılında İstanbul Tıp Fakültesi'nden mezun oldu ve askerlik görevine gidinceye kadar Haydarpaşa Numune Hastanesi'nde çalıştı. Askerlikten terhis olduktan sonra 1945 yılında aynı hastanenin Dahiliye Servisi'nde ihtisasa başladı ve 1950 yılında Dahiliye Uzmanı oldu. 1951 yılında da Dahiliye Servis şef muaviniğine atandı. 1963-1965 yıllarında Kardiyoloji ihtisası için İngiltere'ye gitti ve bu dalda uzman oldu. 1965 yılında Haydarpaşa Numune Hastanesi Üçüncü Dahiliye Servisi şefliğine, 1979 yılında aynı hastanenin başhekimliğine atandı. Bir buçuk yıl bu görevde kaldı ve tekrar Dahiliye Servisi şefliğine döndü. Hastanede 39 yıl çalıştıktan sonra 1983 yılında emekli oldu.

Tıbbi yayınları dışında "Kardiyovasküler Sistem Hemodinamiği", "Tıbbaneden Nümûneye", "Bir Fenerbahçe Vardı", "Bir Konak-Bir Ömür-Bir Devir", "Bizans Metropolünde İlk Türk Köyü Kadıköy", "Presens Ela", "Eski Bir İhtilalciden Dinlediklerim" ve "Kapalı Hayat Kutusu Kadıköy Konakları" isimli kitapların da yazarı olan Dr. Müfid Ekdal doğma büyüme Kadıköylü ve bir Kadıköy aşığıdır. Dr. Müfid Ekdal evli ve iki çocuk babasıdır.

### İlk sorumuz doğal olarak yazdığı kitaplar ile ilgili.

İlk kitabımın adı "Tıbbaneden Nümûneye"dir. 1903'te Mektebi Tıbbiye-i Şahane olarak faaliyete başlayan, bir müddet sonra Tıp fakültesine dönüşerek otuz sene faaliyette bulunan, 1936 yılından beri de Haydarpaşa Numune Hastanesi olarak hizmet veren kuruluşun tarihçesini anlatmaktadır. Tıp ilminin yeni esaslara göre okutulması amacıyla 1827 senesinde açılan Tıphane ve 1832'de açılan Cerrahane'den Haydarpaşa Numune Hastanesi'ne kadar uzun bir dönemi anlatan bu kitabın esası; Osmanlı dönemindeki tıp nosyonunun nasıl geliştiğini ve hangi aşamaları aştuğunu göstermektedir.

Kitabımın çıktığından birkaç gün sonra Prof. Süheyl Ünver hocadan bir telefon aldım. Benimle görüşmek istediğini ve Kalamış'taki evine gelmemi istiyordu. Gittim. Hocanın oturduğu koltuğun yanındaki masanın üstünde duran kitabımı gösterdi. Bak dedi ben bu kitabı kütüphaneme kaldıramıyorum. Her gün bir yerini tekrar tekrar okuyorum. Sen bana geçmiş yılları yaşattın. Şimdi sen bu işe bulaşmışsın (tam bu tabirle). Şimdi ne yapacağını ne yazacağını düşünüyorsun? Hocam dedim, ben Feneryolu'nda oturuyorum Fikirtepe'sini araştırmak istiyorum. Sen Fikirtepe'sini bırak Fenerbahçe'ye bak dedi. Ben de Fenerbahçe hakkında hiçbir dokümanım yok deyince ararsan bulursun cevabını verdi. Hocanın ileriye gören tavsiyesine uyarak Fenerbahçe'yi tam üç yıl araştırdım ve "Bir Fenerbahçe Vardı" isimli kitabı hazırladım. O kitapta Fenerbahçe'nin Paganik, Bizans, Osmanlı ve bizim dönemimiz olan Cumhuriyet devrelerini yani dört dönemi dört bölüm halinde topladım. Kitabı rahmetli Çelik Gülersoy bastı. Bu benim ikinci kitabımdır.

Feneryolu'nda Gazi Ahmet Muhtar Paşa'nın konağının bahçesinde çok güzel bir Kameriye vardı. Konak yıkılmış, bahçesi parselenmiş her ta-





raf betonlaşmış, muhteşem Kameriye kendi kade-rine terk edilmiş, demirleri çalınmaya, her gün biraz daha harap olmaya başlamıştı. İstanbul'un kaybolmaya başlamış birçok güzelliğini yenilemek için inanılmaz bir gayret sarfeden Çelik Gülersoy, harap olan bu nefis Kameriye'yi inanılmaz bir titizlikle restore etti ve bir açılış yaptı. Açılış günü bana sen bu konağı yazsana dedi. Ben de "Bir Konak - Bir Ömür - Bir Devir" isimli kitapta Gazi Ahmet Muhtar Paşa konağının yapılışından yıkılışına kadar olan serüvenini içinde yaşayanlarla beraber yazdım. Bu da benim üçüncü kitabım oldu.

Ben Kadıköy'de doğdum Kadıköy'de büyüdüm, onun için Kadıköy'ü yazmak istedim. Hatta o kadar garip bir şeydir ki ben doğduğum evin aynı odasında halen yatmaktayım. Zannediyorum Kadıköy'de böyle bir şeyi yaşayan insan da yoktur diye düşünüyorum. Kadıköy'ün eski esnafı, eski doktorları, eski eczacıları, eski konakları hatta eski okulları ve tarihçesini yazdım. "Bizans Metropolünde İlk Türk Köyü Kadıköy" isimli kitap çıktı. Bu kitabın isim babası çok kıymet verdiğim tarihçi Cemal Kutay Bey'dir. O bu ismi böyle uygun gördü ben de çok beğendiğim için kitabın ismini koydum. Bu benim dördüncü kitabımdır.

Kırım savaşı esnasında Fransız, İngiliz ve Türk ordularının yaralı askerlerine sağlık hizmetleri vermek için Florence Nightingale ile beraber birçok İngiliz hemşireleri ve kızları da gelip Selimiye Kışlası'na ve Haydarpaşa Hastanesi'ne yerleşmişlerdi. İşte bu İngiliz kızlarından biri yaralanıp gelen bir Türk Deniz Subayına gönülünü kaptırıp evlenir. Doğan kızlarının inanılmaz hayat macerasını "Pre-ses Ela" isimli kitapta topladım. Böylece beşinci kitabım çıktı.

1960 yılında Haydarpaşa Numune Hastanesi'nde yatan Hasan Bey isimli birisi ile tanışmıştım. Hasan Beyin soyadı Amca idi. İttihat ve Terakki döneminde idama mahkum olmuş, Padişah Sultan 5. Mehmet Reşat tarafından cezası müebbet hapse dönüştürülmüş. Birinci Dünya Harbi çıkınca 4. Ordu Kumandanı Cemal Paşa Hasan Amca'yı Şam'a çağırılmış. Şam'da karargah olarak kullanılan Viktorya Otelinde Fatih Rifki Atay'la beraber çalışmış ve harp sonunda Osmanlı ordusu mağlup olup çekilirken Hasan Amca Suriyeliler tarafından ikinci defa idama mahkum olmuş. Bundan da kurtulmuş. Ben bu zatı tedavi ederken bana anlattıklarını not ettim. Hasan Amca'yı 1960 yılında kaybettik. Fakat bu insan benim üzerimde öyle büyük etki yapmıştı ki onun vefatından sonra Hasan Amca'nın Birinci Dünya Harbi esnasında yaşadığı çeşitli yerleri, Halep'i, Şam'ı, Beyrut'u do-laştım. Oraların resimlerini çektim ve "Eski Bir İhtilalciden Dinlediklerim" isimli altıncı kitabımı yazdım.

Yedinci kitabım; Kadıköy'ün konakları hakkındadır. Büyüdüğüm yer olan Kadıköy'deki konaklar beni çok etkilemiştir. Osmanlı mimarisinin oymalı desenli ahşap konakları ve onların insafsızca yı-

kılışları beni çok etkilemiş ve üzümüştü. Bu konakların birçoğu yokolmuş, yerlerine apartmanlar yapılmış, 30-40 yıl sonra bunlar da yıkılarak yerlerine gökdelenler inşa edilmiştir. Bu ahşap konakların yıkılmadan evvel çektiğim resimlerini toplamıştım. Meslek icabı içlerine girdiğim bu evlerin sahiplerini de tanımak imkanı bulmuştum. İşte bu konaklarla, içinde yaşayanları bütünleştirerek yazdığım "Kapalı Hayat Kutusu Kadıköy Konakları" isimli kitabımı Yapı Kredi Yayınları bastı.

### **Yeni projeleriniz var mı?**

Yeni projemin ismini söylemeyeyim ama Kadıköy'le ilgili bir proje daha var.

### **Kitaplar için araştırmalarınızda ne gibi zorluklarla karşılaştınız?**

Kadıköy hakkında pek az doküman vardı hatta hiç yok denecek kadar. Onun için eski ailelerin yaşadıkları konaklar hakkındaki bilgileri hayatta kalanlardan toplamak, gerçekten sabır isteyen bir iş. Üzülerek söylemek isterim; yaşadığı konağı babasının kimden satın aldığını bilmeyen çok insanla karşılaştım. Geçmişinden kopmuş olan bir toplumdan geçmişe ait bilgi toplamak son derece güç oluyor.

Fenerbahçe'de çok güzel bir ev vardı. Osmanlı döneminde yapılmıştı. Yıkıldılar. O esnada resmini çekme imkanını bulamamıştım. Tam 11 sene bu resmi aradım ve buldum ve Kadıköy Konakları kitabına koydum.

İsimlerin milliyeti hakkında da daima zorluklar çıkar. Örneğin; Sultan Hamid'in Sarayı'nın Botter isimli bir terzisi var. Tünel'den çıkıp ikiyüz metre gidince sağda bir Botter apartmanı vardır. Botter döneminin en meşhur mimarlarından D'Oran-ko'ya bu apartmanı yaptırdığı gibi Fenerbahçe'de de biri kendine diğerleri üç kızına ait olmak üzere dört tane de muhteşem köşk yaptırmış. Ben bu köşklere yazarken Botter'in hangi milletten oldu-

ğunu öğrenmek istedim. Fenerbahçe'nin bütün yerli yaşlıları bana Botter İngiliz'di dediler. Bende tuhaf bir şüphe uyandı. Hollanda konsolosluğuna sordum; Konsolos bana bu eski bir Hollanda ismidir fakat 1960 yılına kadar olan bilgileri ve dokümanları biz Hollanda'ya gönderdik, bulursak bilgi veririz dedi ve hala bir haber çıkmadı. Bir gün tapu kayıtlarını araştırırken "Felemenk devleti tabiyetinden Jean Botter tedavi için gittiği İsviçre'de ölmüştür" kaydına rastladım. Dünyalar benim oldu. Botter Hollandalı idi. İş bununla da bitmedi. Acaba Botter nasıl bir adamdı? Resmini nerede bulabilirdim? Botter ölmüş, eşi yaşlanmış, hala yazları Fenerbahçe'deki konakta oturuyordu. Ama sene 1925-26'lı yıllardı. Otoriter bir kadındı. Ben o esnada ilkokuldaydım. Elbette bu yaşlarda araştırma olamazdı. Kitap yazmaya başlayınca Botter'in üçüncü kuşak nesli Monaco'da yaşıyordu. Onlarla temasa geçtim, onlardan da Botter'in resmini bulamadım. Hala arıyorum.

### **Doktor demek "anı" demek, sizden de bir tane dinlese?**

*İnsan sağlığı ile iç içe yaşayan her hekimin olumlu olumsuz elbette birçok anısı vardır. Bunlardan bir kısmı meslek sırnı olarak saklanır. Hekimle beraber göçer gider. Çünkü iki kişinin bildiği sır sır değildir. Tıbbaneden numuneye kitabımda yazdığım bir olayı fazla uzatmadan size de anlatabayım. Atatürk döneminde yüzelliliklerden olan Filozof Rıza Tevfik Bey diğerleri gibi affedilerek yurda dönmüş fakat bir süre sonra prostat hastalığı nedeniyle Numune Hastanesi'ne yatmıştı. Dönemin edebiyatçıları, gazetecileri, politikacı ve şairleri her gün gelip büyük bir saygı ile onu ziyaret ediyorlar, hiçbiri oturmuyor yatağın ayak ucunda ayakta durup onu dinliyorlardı.*

Yatakta arka üstü yatan, sakalı bir hayli uzun olan Rıza Tevfik Bey omuzuna kadar sıvamış olduğu sol kolunu karyolanın kenarından sallandırıyor, bu yaştaki hangi adamın böyle pazısı olur diye gelen misafirlere pazısını yoklatıyordu.



Rıza Tevfik Bey çok güzel, çok derin ve kapsamlı konuları son derece etkileyici olarak anlatıyor, herkes çıt çıkarmadan onu ayakta dinliyordu. Rıza Tevfik Beyin prostat tedavisi şimdi hiçbir yerde uygulanmayan o dönemlerden sonra ismi bile unutulmuş prostat masajı idi. Son derece ağrılı, sıkıntılı bir tedavi yöntemi olan bu prostat masajı birkaç yıl sonra hiçbir işe yaramadığı anlaşılıp terk edilmişti. Dahiliye servisinin şef muavini olan Dr. Asım Sözmen Beyle beraber Rıza Tevfik Beyin dahiliye muayenesini yapmak için gidiyor, masaj bitip misafirler odaya girinceye kadar biz de onun dahili muayenesini yapıyorduk. Dr. Asım Sözmen'in şiir, hiciv, edebiyat tarafı daima tıp bilgisinden üstün olmuş, inanılmaz bir hafıza kudreti ile hiçbir yere bakmadan yarım saat Farsça şiir okuyacak hale gelmişti.

Bir sabah yine Rıza Tevfik Beyi muayene için odasına gittik. Masaj bitmiş misafirler odaya dolmuş. Rıza Tevfik Bey yine her zamanki muhteşem üslubu ile konuşmaya başlamıştı. Bizim Dr. Asım Bey "Efendim ben zati aliniz için bir şiir yazdım" dedi. Rıza Tevfik Bey okuyunuz dedi. Şiir tam aklımda yok ama özeti şöyledir; "Rıza Tevfik Bey doktordu ama doktorluk yapmadı. Filozoftu. Edebiyatçı ve politikacıydı. Sevr muahedesini imzaladı. Yüzelliliklerden olup yurtdışına sürüldü. Affolup yurda döndü. Prostata yakalandı. Prostat masajı yapılmaktan makatı fincana döndü".

Misafirlerde büyük bir sessizlik oldu. Herkes önüne bakıyor, çıt çıkmıyordu.

- Rıza Tevfik Bey sordu. "Efendim şiiriniz bitti mi?"

- Asım Bey "Bitti efendim".

- Rıza Tevfik Bey yattığı yerden "İnşallah iyileşelim de, o fincanla zati alinize bir kahve ikram edelim" dedi.

İşte bilgi birikimi ve zekanın ürünü olan cevap.

**Diğer meslek dallarına göre doktorların hobi, sanat ve kültüre merakı hususunda bir**

### **doktor olarak neler söylersiniz?**

1965 senesinde Londra'da doktorların hobileri isimli bir sergi açılmış, ben hayretler içinde kalmıştım. Bir doktor bir oda takımı yapmıştı. Bir tanesi keman yapmıştı. Bir tanesi resimlerini sergilemişti. Kitapların dışında benim bir hobim de demircilikti. Evet demircilik yani soğuk demircilik. Atölyemde boş zamanlarımda uğraşırım. Evin parmaklıklarını da kendim yaptım. Eskiden beri bu demircilik hobisi vardır bende. Gece aklıma bir motif gelir, atölyeme gider çizerim sonra da birkaç gün içerisinde yaparım. Doktorların hobileri diğer meslek erbabına göre bence de daha fazla görünüyor.

### **Son sorumuz gençlere tavsiyeleriniz?**

Kendi mesleğinde mümkün olan tüm çabayı gösterip en iyi şekilde yapmaya çalışmalılar fakat bu tek taraflı olmamalı. Yani insan araba çeken ata benzememeli. Yanlış istikamete giden bir yönü yürütmemeli. Gençlere söyleyebileceğim budur. Ama bu akıl öğretmek manasına gelmez.

İnsanın meslek hayatı gün gelir biter. Yeni yetişen kuşaklar sizin yerinizi alır. Yaştlarınızın bir kısmını kaybetmiş, yalnızlığa doğru itilmeye başlamışsınızdır. Gün bitmez, akşam olmaz. Bir boşluk, bir karamsarlık başlar. İşte o zaman varsa hobimiz imdada yetişir. Sizi başka bir aleme götürür, biten meslek hayatınızın yerini doldurur. Akşamın ne çabuk olduğunu, hatta günün yetmediğini anlar, yarattığınız kendi dünyanızda yaşamaya başlar, yeni bir mutluluğa kanat açarsınız.

Her insanda bir hobi kıvılcımı olduğuna inanırım. Yeter ki onu canlandırıp kendi yaşantısına katabilsin. İnsanın hobisi emekli maaşı kadar garantili ve kendi malıdır. Marifet onu kullanmaktır.